

دانشگاه آزاد اسلامی

مرکز آموزش های بین المللی خلیج فارس

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته: مدیریت بازرگانی «M.A»

بررسی پتانسیل های بنادر جنوب کشور به عنوان ترمینال منطقه ای ترانزیت غلات
به روش AHP

استاد راهنما:

دکتر علیرضا اقبالی

استاد مشاور:

دکتر ناصر اقبالی

نگارنده:

یحیی نریمی

سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۹۱

چکیده

اهمیت صنایع غذایی به خصوص تجارت غلات در سطح جهان موجب شده است که این شاخه از تجارت موقعیت خاص و استراتژیکی برای کشورها فراهم آورد و نقش مهمی در دوستی بین ملت ها و برقراری صلح پایدار ایفا نماید . عواملی همچون افزایش تقاضا به جهت ناهمگونی آهنگ رشد جمعیت و تولید ، افزایش درآمد سرانه و رشد جمعیت در چین ، هند و کشورهای خاورمیانه ، اعمال سیاست های محدودیت کننده صادراتی و وارداتی ، استفاده از برخی غلات در صنایعی نظیر تولید سوخت سازگار با محیط زیست ، افزایش هزینه های حمل ناشی از افزایش قیمت جهانی نفت ، کاهش سطح ذخایر جهانی ، نوسانات ارزش دلار آمریکا و عدم مدیریت صحیح در شبکه تامین و لجستیک از عوامل مهم نوسانات و افزایش قیمت جهانی غلات می باشد . عبور کریدورهای مهم ترانزیتی در قلمرو ایران ، و دسترسی سریع و آسان به کشورهای حوزه ی خلیج فارس و دریایی خزر و واقع شدن بین این دو منطقه راهبردی موجب شده است ، کشور ایران به عنوان یک مسیر ترانزیتی کوتاه ، ارزان ، قابل دسترس و ایمن برای ترانزیت غلات به بازارهای هدف در حوزه خلیج فارس و کشورهای آفریقای جنوبی باشد . به منظور انجام این پژوهش اطلاعات لازم در خصوص شاخص ها و پتانسیل های بنادر بازرگانی در جنوب کشور که در ترانزیت غلات نقش داشته ، با استفاده از دانش و تجربه کارشناسان متخصص جمع آوری و سپس از طریق پرسشنامه توزیع شده بین این جامعه آماری شاخص ها وزن دهی شدند و به کمک نرم افزار **Spss** بنداری که پتانسیل های لازم جهت ترمینال ترانزیت غلات را دارند مشخص نموده و در مرحله بعد با استفاده از نرم افزار **Expert Choice** درجه اهمیت و اولویت هر یک از این شاخص ها را تعیین کرده و درصد میزان تاثیرپذیری و جذب هر یک از بنادر نسبت به این شاخص ها را به دست آورده و بندر بهینه جهت ترمینال ترانزیت منطقه ای غلات تعیین شده است . نتایج نرم افزار **SPSS** نشان می دهد که بندر امام خمینی ، بندر عباس و بندر چابهار پتانسیل های لازم را به منظور ترمینال ترانزیت غلات دارا می باشند و نتایج نرم افزار **Expert Choice** نشان می دهد که اهمیت شاخص پسرکرانه های ریلی و جاده ای ۳۵,۶٪ ، ظرفیت نگهداری ۲۶,۹٪ ، اسکله غلات ۱۸,۶٪ ، تجهیزات ۱۱,۱٪ و فاصله تا بندر شمالی ۷,۹٪ می باشد و میزان جذب شاخص های تاثیرگذار در ترانزیت غلات در بندر امام خمینی ۴۶,۵٪، بندر عباس ۲۷٪ و بندر چابهار ۹,۹٪ و بندر خرمشهر ۹,۵٪ و بندر بوشهر ۷,۱٪ بوده و بندر امام خمینی نسبت به بنادر دیگر از اولویت و درجه اهمیت بیشتری برای ترمینال منطقه ای ترانزیت غلات برخوردار می باشد .

کلمات کلیدی: ترانزیت-ترانزیت داخلی-ترانزیت خارجی-بندر-بندر ترانزیتی-غلات-سیلو

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده:
۲	فصل اول: کلیات تحقیق
۳	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ بیان موضوع
۴	۳-۱ بیان مسئله
۴	۴-۱ اهمیت و ضرورت انجام تحقیق
۵	۵-۱ جنبه جدید بودن و نوآوری در تحقیق
۵	۶-۱ اهداف تحقیق
۵	۷-۱ قلمرو تحقیق
۵	۱-۷-۱ قلمرو مکانی
۵	۲-۷-۱ قلمرو زمانی
۵	۳-۷-۱ قلمرو موضوعی
۶	۸-۱ سؤالات تحقیق
۶	۹-۱ فرضیه‌های تحقیق
۶	۱۰-۱ تعاریف عملیاتی
۶	۱-۱۰-۱ ترانزیت
۶	۲-۱۰-۱ ترانزیت داخلی
۶	۳-۱۰-۱ ترانزیت خارجی
۶	۴-۱۰-۱ بندر
۷	۵-۱۰-۱ بندر ترانزیتی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷ ۶-۱۰-۱ غلات
۷ ۷-۱۰-۱ سیلو
۷ AHP ۸-۱۰-۱
۸ ۱۱-۱ روش شناسی تحقیق
۸ ۱۱-۱-۱ شرح کامل روش تحقیق
۸ ۱۱-۱-۲ متغیرهای تحقیق
۹ ۱۱-۱-۳ مطالعات کتابخانه ای
۹ ۱۱-۱-۴ مطالعات میدانی
۹ ۱۲-۱ محدودیت های تحقیق
۱۰ فصل دوم: ادبیات موضوع
۱۱ ۱-۲ مقدمه
۱۱ ۲-۲ حمل و نقل
۱۲ ۲-۳ اقتصاد حمل و نقل
۱۲ ۲-۴ اهمیت اقتصادی حمل و نقل
۱۳ ۲-۵ تاثیر سرمایه گذاری در زیر ساخت های حمل و نقل بر تجارت و رشد اقتصادی
۱۳ ۲-۶ تئوریهای اصلی تجارت
۱۴ ۲-۷ عوامل تاثیر گذار در افزایش تجارت
۱۴ ۲-۸ موانع تجاری طبیعی
۱۴ ۲-۸-۱ هزینه حمل، مهمترین مانع تجاری طبیعی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۵ ۹-۲ عوامل تاثیر گذار بر هزینه حمل و نقل
۱۵ ۱-۹-۲ جغرافیای حمل و نقل و فاصله
۱۵ ۲-۹-۲ ترکیب کالای تجاری
۱۵ ۳-۹-۲ عدم توازن تجاری
۱۵ ۴-۹-۲ اقتصاد مقیاس
۱۶ ۵-۹-۲ کانتینری شدن
۱۶ ۶-۹-۲ مسیر های بازرگانی
۱۶ ۷-۹-۲ زیر ساخت ها و رو ساخت های بندری
۱۶ ۱۰-۲ اصول لازم در ترانزیت کالا
۱۶ ۱-۱۰-۲ بین المللی بودن ترانزیت
۱۷ ۲-۱۰-۲ مقرون به صرفه بودن ترانزیت
۱۷ ۳-۱۰-۲ وجود تسهیلات و امکانات لازم در کشور ترانزیت کننده کالا
۱۷ ۴-۱۰-۲ مناسب بودن حمل و نقل
۱۸ ۱۱-۲ روش های حمل و نقل
۱۸ ۱-۱۱-۲ حمل و نقل بین المللی جاده ای
۱۸ ۲-۱۱-۲ حمل و نقل ریلی
۱۸ ۳-۱۱-۲ حمل و نقل هوایی
۱۸ ۴-۱۱-۲ حمل و نقل پیوسته (لوله ای)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۹۲-۱۱-۵ حمل و نقل دریایی
۱۹۲-۱۲ اهمیت اقتصادی حمل و نقل دریایی
۲۰۲-۱۳ فاکتورهای موثر بر تقاضای حمل و نقل دریایی
۲۰۲-۱۳-۱ فاکتورهای اقتصادی
۲۰۲-۳-۲ فاکتورهای سیاسی
۲۰۲-۱۳-۳ فاکتورهای طبیعی
۲۰۲-۱۳-۴ فاکتورهای فنی
۲۰۲-۱۴ حمل و نقل ترکیبی
۲۱۲-۱۵ بنادر
۲۱۲-۱۶ کارکردهای اقتصادی- تجاری سیستم‌های یکپارچه بنادر
۲۲۲-۱۷ ترمینال‌های بندری
۲۲۲-۱۷-۱ ترمینال کالاهای فله خرد
۲۲۲-۱۷-۲ ترمینال کالاهای فله جدید
۲۲۲-۱۷-۳ ترمینال کالای کانتینری
۲۲۲-۱۷-۴ ترمینال فله مایع
۲۳۲-۱۷-۵ ترمینال کالای فله خشک
۲۳۲-۱۸ نقش بنادر ایران و رسالت و چشم‌انداز سازمان بنادر و دریانوردی در حمل و نقل
۲۳۲-۱۹ بنادر بازرگانی اصلی در جنوب کشور
۲۳۲-۱۹-۱ منطقه ویژه اقتصادی بندر امام خمینی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲۳ ۲-۱۹-۲ منطقه آزاد بندر خرمشهر
۲۴ ۲-۱۹-۳ منطقه ویژه اقتصادی بندر شهید رجایی
۲۴ ۲-۱۹-۴ منطقه ویژه اقتصادی بندر بوشهر
۲۵ ۲-۱۹-۵ منطقه آزاد بندر چابهار
۲۵ ۲-۲۰ برخی از ویژگیهای بنادر بازرگانی اصلی در جنوب کشور
۲۶ ۲-۲۱ تعداد و نوع اسکله های موجود در بنادر جنوب کشور
۲۷ ۲-۲۲ مزیت های ترانزیتی جمهوری اسلامی ایران
۲۷ ۲-۲۳ نقاط ضعف حمل و نقل و تهدیدهای ترانزیت در ایران
۲۷ ۲-۲۳-۱ حوزه دریایی
۲۸ ۲-۲۳-۲ حوزه ی ریلی
۲۷ ۲-۲۳-۳ حوزه ی جاده ای
۲۸ ۲-۲۳-۴ خدمات حمل و نقل
۲۸ ۲-۲۴ بازار تولید و مصرف غلات در کشورهای منطقه
۳۰ ۲-۲۵ کشورهای برتر تولید کننده غلات
۳۱ ۲-۲۶ کشورهای برتر صادر کننده غلات
۳۱ ۲-۲۷ میزان واردات غلات کشورهای حاشیه خلیج فارس
۳۲ ۲-۲۸ اهمیت تجارت غلات
۳۲ ۲-۲۹ شرایط اقتصادی و زیرساختی کشورهای مختلف منطقه برای تجارت غلات
۳۳ ۲-۳۰ آسیب پذیری مسیرهای فعلی آبی ترانزیت غلات
۳۳ ۲-۳۱ مزایای مرکز ترانزیت غلات واقع شدن

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳۴۳۲-۲ پیشینه تحقیق.....
۳۴۱-۳۲-۲ تحقیقات انجام شده در داخل کشور.....
۴۰۲-۳۲-۲ تحقیقات انجام شده در خارج از کشور.....
۴۲ فصل سوم: روش تحقیق فرایند تحلیل سلسله مراتبی AHP.....
۴۳ ۱-۳ مقدمه.....
۴۳ ۲-۳ فرآیند تحلیل سلسله مراتبی.....
۴۴ ۳-۳ اصول فرایند سلسله مراتبی.....
۴۴ ۴-۳ مراحل مدل AHP.....
۴۴ ۵-۳ ترسیم و تشریح درخت سلسله مراتبی.....
۴۵ ۶-۳ کشف؛ شناسایی و دسته بندی معیارها؛ زیر معیارها و جایگزین ها.....
۴۵ ۷-۳ وزن دهی به فاکتور ها.....
۴۵ ۱-۷-۳ استفاده از دانش کارشناسی.....
۴۶ ۲-۷-۳ استفاده از دانش داده ای.....
۴۶ ۳-۷-۳ استفاده از دانش کارشناسی و داده ای به صورت توام.....
۴۶ ۸-۳ مشکلات فرآیند تحلیل سلسله مراتبی.....
۴۶ ۹-۳ مزایای فرآیند تحلیل سلسله مراتبی.....
۴۷ ۱۰-۳ معیارها و شاخص های تحقیق.....
۴۷ ۱۱-۳ ازیر معیارها و شاخص های تحقیق.....
۴۷ ۱۲-۳ گزینه های تحقیق.....
۴۸ ۱۲-۴ نمودار درختی معیارها؛ شاخص ها و گزینه های تحقیق.....
۴۹ فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها.....

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵۰ ۱-۴ مقدمه
۵۰ ۲-۴ جامعه آماری و روش نمونه آماری
۵۰ ۳-۴ پرسشنامه
۵۱ ۴-۴ روایی و پایایی پرسشنامه
۵۱ ۴-۴-۱ روایی
۵۱ ۴-۴-۲ پایایی
۵۲ ۵-۴) آزمون میانگین جامعه
۵۲ ۶-۴) تحلیل فرضیه های تحقیق
۵۲ ۱-۶-۴) تحلیل فرضیه اول
۵۳ ۴-۶-۱-۱) نتایج آماری فرضیه اول:
۵۴ ۴-۶-۱-۲) نتایج آزمون T-TEST
۵۵ ۴-۶-۲) تحلیل فرضیه دوم:
۵۶ ۴-۶-۳) تحلیل فرضیه سوم
۷ ۴-۶-۴) تحلیل فرضیه چهارم
۵۸ ۴-۶-۵) تحلیل فرضیه پنجم
۵۶ ۴-۸) ترسیم نمودار درختی شاخص ها و زیر شاخص
۵۹ ۴-۹) مقایسه زوجی بین شاخص های بندر امام و بندر عباس
۶۰ ۴-۱۰) مقایسه زوجی بین شاخص های بندر امام و بندر چابهار
۶۱ ۴-۱۱) مقایسه زوجی بین شاخص های بندر چابهار و بندر عباس
۶۲ ۴-۱۲) تحلیل حساسیت عملکرد آلترناتیوها نسبت به اهداف
۶۳ ۴-۱۳) تحلیل حساسیت پویا آلترناتیوها نسبت به اهداف

۶۵۴-۱۴ درجه اهمیت و تعیین درصد شاخص ها و اهداف.
۶۸ فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادات.
۶۹ ۱-۵ مقدمه.
۶۹ ۲-۵ خلاصه تحقیق.
۷۱ ۳-۵ راهکارها و پیشنهادات.
۷۱ ۱-۳-۵ پیشنهاد کلی در زمینه ترانزیت.
۷۳ ۲-۳-۵ پیشنهادات مبتنی بر یافته های تحقیق.
۷۳ ۱-۲-۳-۵ پیشنهادات مبتنی بر شاخص و آلترناتیو ظرفیت نگهداری غلات.
۷۳ ۲-۲-۳-۵ پیشنهادات مبتنی بر شاخص و آلترناتیو تجهیزات.
۷۴ ۳-۲-۳-۵ پیشنهادات مبتنی بر شاخص و آلترناتیو اسکله غلات.
۷۴ ۴-۲-۳-۵ پیشنهادات مبتنی بر شاخص و آلترناتیو پسرکانه ها.
۷۵ ۳-۳-۵ پیشنهادات مبتنی بر تجربیات محقق.
۷۶ ۴-۳-۵ پیشنهادات برای تحقیقات آتی.
۷۷ منابع و مراجع.
۸۱ پیوست شماره ۱.

Archive of SID